

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXXIII

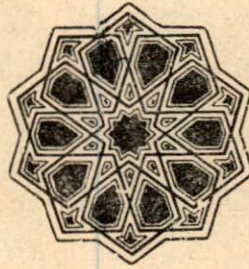

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt: XXXIII

*Bu Dergide Yayınlanan makalelerin her türlü sorumluluğu yazarlarına
aittir.*

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Mustafa Sait YAZICIOĞLU <i>La Critique De L'Enseignement et en Particulier Celui Du Kalâm</i>	1
Prof. Dr. Mehmet Rami AYAS <i>Bir Gerçeklik Bilimi Olarak Sosyoloji ve Tahir Çağatay</i>	11
Prof. Dr. İsmet KAYAOĞLU <i>İslâm ve Hristiyan Batıda Kurumlar</i>	41
Doç. Dr. İbrahim ÇALIŞKAN <i>İslâm Hukukunda Zina Suçunun Mahiyeti ve Cezası</i>	61
Doç. Dr. Abdurrahman KÜÇÜK <i>Yahudilikteki Arz-ı Mev'üd Anlayışının Boyutları</i>	101
Doç. Dr. Şevki SAKA <i>Kur'an'da Ta'rid Yoluyla Anlatım</i>	113
Yrd. Doç. Dr. Ahmet AKBULUT <i>Allah'ın Takdiri-Kulun Tedbiri</i>	129
Yrd. Doç. Dr. Ethem CEBECİOĞLU <i>Güney Asya'da İslamın Yayılmasında Sufilerin Rolü</i>	157
Yrd. Doç. Dr. Recep DİKİCİ <i>Az-Zaccâc'ın Süleymaniye Kütüphanesindeki Yazma Kitâb al-Aruz'u</i>	179
Yrd. Doç. Dr. Ruhi KALENDER-Arapça Öğretim görevlisi Dr. Adem AKIN <i>İslam'a Göre Ses ve Musiki Sanatı</i>	187
Dr. Mehmet ÖZDEMİR <i>Gayr-ı Müslimlerin Dini Hayatı Açısından Müslüman Fatihlerin Endülü's'deki Uygulamaları</i>	203
Ar. Gör. Sönmez KUTLU <i>Horasan ve Maverâünehir'de İlk Mürcie ve Hanefiliğin Yayılışı</i>	239

YAHUDİLİKDEKİ ARZ-I MEV'ÛD ANLAYIŞININ BOYUTLARI

Doç.Dr. Abdurrahman KÜÇÜK

Yahudilerdeki "Arz-ı Mev'ûd" anlayışı bir "ahid" işi olarak değerlendirilmektedir. Ahid, kelime olarak, emir, tavsiye, yemin; misak, andlaşma, sözleşme, sözünde durma, vefâ; bağ, ittifak v.b. anlamlara gelmektedir.¹ Ahd; Allah'a karşı insanların, emirlerini yerine getireceklerine dair verdikleri sözü ve insanların kendi aralarında yapmış oldukları sözleşmeleri ifade etmek üzere kullanılan bir terimdir.² Kur'ân, Hâdis ve İslâm Literatüründe ahd ve bu kökten türeyen kelimelere rastlanmaktadır.³

Tarihte bilinen ilk "Ahd", ruhlar yaratıldığı zaman, onlarla Allah arasındakiidir. Allah, onlara, "Ben sizin Rabbiniz değilmiyim?" diye sormuş, onlar da "Belâ" (Evet) cevabını vermişlerdir.⁴ Yine bilinen ilk "kıtâl"da; Hz. Âdem'in oğulları (Hâbil ile Kâbil) arasındakiidir.⁵

Bu ilk Ahid'den sonraki ahid, ilâhî emirler yolu ve peygamberler aracılığı ile insanlardan alınmıştır. Allah, Hz. İbrahim, Hz. İshak, Hz. Yakub, Hz. Musa ve diğer bazı peygamberlerle ahid yapmıştır. Bu peygamberler aracılığı ile İsrailoğullarıyla yapılan ahidde; onların, Allah'a kul olacakları, namaz kılıp, zekât verecekleri, kan dökmeyecekleri, kimseyi yurtlarından çıkarmayacakları, yetimlere ve düşkünlere yardım edecekleri hususlar yer almıştır.⁶ İsrailoğulları da Allah'ın emirlerini ye-

1 Bkz. Müncid, "Ahd", Beyrut 1973, 535; H. Kâzım Kadri, "Ahd", Türk Lugatı, İstanbul 1943, III/558-59; Şemseddin Sâmî, "Ahd", Kamus-ı Türkî, Dersaadet 1317, 956; Muallim Naci, "Ahd", Lûgat-ı Naci, 555.

2 Bkz. Ebu'l-Fazl Cemâlu'd Din İbn Manzur, Lisanu'l Arab, Beyrut 1955, III/311, J. Schach, "Ahd", Encyclopedie de L'Islam, Paris 1960, I/263; Encyclopedia of Religion and Ethics, New-York 1951, IV/216.

3 Bkz. Muhammed Fuad Abdülbakî, el-Mucemu'l Mufehres li el-Fazî'l-Kur'ân el Kerim, 492-493; M. F. Abdülbakî, el-Mucemu'l Mufehres li el-Fazî'l Hadis, IV/399-409; İbn Manzur, III/311-315.

4 Kur'ân, A'râf, VII/172.

5 Kur'ân, Maide, V/27-31. Krş. Tanah (Ahdî Atik), Tekvin, IV/1-16.

6 Bkz. Kur'ân, Maide, V/12; Enbiya, XXI/73; Bakara, II/83-85.

rine getireceklerine, ahde uyacaklarına söz vermişlerdir.⁷ Yahudiler, verdikleri sözde dururlarsa, ahde uyarlarsa; Allah da, onların “seçkin bir kavim” kılınacağını ve “arz” a ancak iyi kulların varis yapılacağını açıklamıştır.⁸ Ancak İsrailoğulları Allah’a verdikleri sözden dönmüş, sözünden dönmeyi alışkanlık haline getirmiş, azı hariç, ahdi bozmuştur. Bundan dolayı Tanrı tarafından cezalandırılmış, memleketlerinden kovulmuşlardır.⁹ Yahudi Kutsal Kitabı’na göre, daha sonra, Tanrı, onlara acımış ve onlarla yeni bir “ahid” yapmıştır¹⁰. Bu ahide göre, Benî İsrail, Allah’ın emirlerini yerine getirirse Allah da onlara, “Arz-ı Mev’ûd” u verecek¹¹ ve diğer kavimler üzerine hâkimiyetlerini sağlayacaktır.¹² Kur’ân’da va’ad, Hz. İbrahim’e ve Hz. Musa’ya yapılmakta; onların “berekatli kılınmış” bir diyara ulaştırılmakla gerçekleştirileceği bildirilmektedir.¹³ Hz. Musa, kavmini, va’dedilen yere götürmek için yola çıkarmış ve İsrailoğullarına “Ey kavmim! Allah’ın sizin için yaratmış olduğu ‘Arz-ı Mukaddes’e giriniz ve arkanıza dönmeyiniz. Sonra hüsrana uğrayanlardan olursunuz”¹⁴ diye bildirmiştir. Onlar ise Hz. Musa’ya karşı gelmiş ve onu yalnız bırakmışlardır. Hz. Musa da Allah’tan kendisi ile fasıkların arasını ayırmasını istemiştir.¹⁵

Kur’ân’da, Allah’ın Hz. İbrahim’e, Hz. Musa’ya ve Hz. Davud’a “berekatli”, “Mukaddes” bir yer va’dettiği, kavimlerini oraya götürmelerini tavsiye ettiği yeralmaktadır. Ancak Allah’ın va’dettiği yerin İsrailoğullarına tahsisi; onların Allah’a yapacakları kulluk görevine, O’na verdikleri söze, O’nun emirlerine uyma şartına bağlanmış ve “Arz” a iyi kulların varis olacağı bildirilmiştir. Bununla beraber va’dedilen yer Kur’ân’da açık değildir. Onun için ilgili âyetlerin tefsiri yapılırken çeşitli yerler üzerinde durulmuştur.

Kur’ân’da açık olarak belirtilmeyen bu yer, Yahudi Kutsal Kitabında teferruatıyla anlatılmaktadır. Allah, Hz. İbrahim’e ve soyundan gelenlere, Mısır Irmağından büyük ırmağa, Fırat’a kadar olan sahayı,

7 Tanah (Ahdi Atik), Çıkış, XXIV/3.

8 Bkz. Kur’ân, A’râf, VII/128-141; Maide, V/21-26; Enbiyâ, XXI/71, 105; Kasas, XXVIII/5-6; Ahdi Atik (Tanah), Tekvin, XIX/18-21; Çıkış, XI/1-6

9 Bkz. Kur’ân, Bakara, II/40, 47, 100, 122, 124; Maide, V/13; A’râf, VII/134; Tâhâ, XX/86; Tanah, Tekvin, XII/1-18; XV/7-8, 18-21, XVI/12-21; Tesniye, XVI/2.

10 Tanah, Yeremya, XXXI/31

11 Ahdi Atik (Tanah), Tekvin, XIX/18-21

12 Ahdi Atik, Çıkış, XI/1-6

13 Bkz. Kur’ân, A’râf, VII/136-141, 160; Enbiyâ, XXI/71; Kasas, XXVIII/5-6.

14 Bkz. Kur’ân, Maide, V/21.

15 Bkz. Kur’ân, Maide, V/25.

o bölgede yaşayanların hâkimiyetini vermiştir¹⁶. Hz. İbrahim, Ke'nan diyarına gelip yerleşmiş, çadırını oraya kurmuş, Tanrı gözünün gördüğü her yeri ona ve zürriyetine vereceğini¹⁷; ancak, dört yüz yıl cefa çektikten sonra, dördüncü neslin oraya tekrar dönebileceğini bildirmiştir¹⁸.

Aynı va'ad Hz. İshak'a ve oğlu Hz. Yakub'a da yapılmakta; önkencilere va'dedilen yere İsrailoğullarını götürmek için Hz. Musa görevlendirilmektedir. Onlar, Allah'tan başka şeyleri tanrı edinmeleri, "Buzagı"ya tapınmaları ve isyankârlıkları yüzünden va'dedilen yere gide-meyip, kırk yıl çöllerde kalmakla cezalandırılmışlardır.¹⁹ Hz. Musa'nın hayatının sonlarında Allah, onunla ahdini yenilemiş, va'd edilen yere kendisinin değil, ancak zürriyetinin girebileceğini haber vermiştir.²⁰

Hz. Musa'dan önce Tanrı'nın Hz. Yakub'a bütün dünyayı içine alacak bir va'dini görüyoruz. Ona şöyle denilmektedir: "...Senin zürriyetin yerin tozu gibi olacak ve garba ve şarka ve şimale ve cenuba yayılacaksın ve yerin bütün kabileleri sende ve zürriyetinde mübarek kılınacaktır"²¹.

Hz. Musa'dan sonra aynı va'd, yerine geçen Yeşu'ya yapılmaktadır. Tanrı ona va'dettiği yere gitmesini; ayağını bastığı her yeri ona ve kavmine vereceğini bildirmiş; gideceği yerin sınırlarını da çizmiştir. Yeşu da İsrailoğullarını Filistin'e getirmiştir.²² Yeşu'dan sonra, Davud'un krallığı zamanında, Siyon alınmış ve oraya Davud'un şehri ismi verilmiştir.²³

Hz. Davud, Kudüs'ü başkent yaptıktan sonra, Ahid sandığı'nı sarayına koymuş; Ma'bed'i (Bet-ha-Mikdaş) yaptırmaya niyet etmiş; fakat onun yapılması oğlu Hz. Süleyman tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu iki kral dönemi, Yahudilerin en parlak dönemi olmuştur. Yahu hiler, en rahat ve huzurlu hayatı bu ikisinin döneminde geçirmişlerdir. Babil

16 Bkz. Tanah (Ahdî Atik), Tekvin, XV/7-8, 18-21.

17 Bkz. Tanah, Tekvin, XII/1-18.

18 Bkz. Tanah, Tekvin, XVI/12-21.

19 Bkz. Kur'an, Bakara, II/54; Maide, V/26; A'râf, VII/141-145; Tâhâ, XX/83-97; Tanah (Ahdî Atik), Tekvin, XVI/1-6, XVIII/10-20; Çıkış, VI/28, XVI/1-4, XVII/3, XXXIII/1-2, XXXIV/1-5.

20 Bkz. Tanah, Tesniye, XXXIV/2-5; Yeşu, V/6.

21 Tanah, Tekvin, XXVIII/13-15 (Bu husûs Kur'an'da şu şekilde geçmektedir: "Hergörülen Yahudileri, bereketlendirdiğimiz yerin doğularına ve batılarına mirasçı kıldık", A'râf, VII/137).

22 Bkz. Tanah, Yeşu, I/1-5, II/2-8, III/7-12, VI/15-20, VIII. ve IX. cu Baplar.

23 Bkz. Tanah, II. Samuel, V/7-8.

Sürgünü ve daha sonra Roma hâkimiyeti ile Ma'bet yâda ıř, yıkılmış ve Yahudiler dñnyanın her tarafına dağılmışlardır. Bundan sonra hep Davut ve Süleyman dñneminin yadetmekle, o.aya yeniden dñnme hayaliyle yaşamışlardır. Bu hayallerin tatminini Yahudiler, yeniden "Kutsal Kitapları"na sarılmakta ve ondaki ifadeleri yorumlamakta bulmuşlardır. Bu yorumlar, Arz-ı Mev'ud etrafında yoğunlaşmıştır. Arz-ı Mev'ud'un gerçekleşmesi de "Mes'h" ile olacağı için, mes'hi hareketler hız kazanmıştır. Bu hız, Roma İmparatorluğu'nun Yahudi bağımsızlığına kesin olarak son vermesinden sonra (M.S. 70) daha da artmıştı. Roma hâkimiyeti dñnemindeki mesihlerin gâyesi; Yahudileri Roma hâkimiyetinden kurtarmak iken, daha sonrakilerin gâyesi, Müslüman Arapların ve Türklerin hâkimiyetleri altındaki Yahudileri kurtarıp, Filistin'e götürüp, orada kendi "milli devletleri"ni kurarak, sonra bütün Yahudileri bir araya toplayıp, "Dñnya Hâkimiyeti İdealini" gerçekleştirmektedir.²⁴ Yahudi Kutsal Kitabı'ndaki mes'hi vasıfları taşıdığını iddia ederek, Yahudileri "Arz-ı Mev'ud" a götüreceğini va'dederek, ortaya çıkan çok sayıda sahte mesih olmuştur. Bu sahte mesihler, Yahudi şuurunu uyanık tutmada büyük rol oynamışlardır. Sahte mesihlerle başlayan hareket, Dr. Theodor Herzl ile, XX. Yüzyılda, siyasi bir mahiyet kazanmıştır. Yahudiler, ikibin yıllık sürgün dñnemlerinde, bu idealle, her ortaya çıkışlarında darbe yemiş; her darbenin arkasından bu başarısızlıkların sebeplerini aramış; bir sonraki ortaya çıkışlarında bir önceki hatayı yapmamaya gayret sarfetmiş ve ikibin yıllık bir başarısızlığı başarıya dñüřtürme yollarını tesbit etmişlerdir. Ezile ezile ezmesini, yenile yenile yenmesini öğrenmiş oldukları anlaşılmaktadır.

Bu Arz-ı Mev'ud ideali, sadece Kudüs'e, Filistin'e dñnüp orada devlet kurma hedefini taşımış olsa idi, Yahudiler İsrail Devletini kurdularına göre, bugün Ortadoğu'da barışın kurulmuş olması gerekirdi. Halbuki henüz burada barış sağlanamamıştır. Bunun için "Siyonizm İdealini"nin boyutlarına bakmakta fayda vardır. Kanaatimizce Siyonizm tam olarak bilinmeden, dñnyada ve bilhassa Ortadoğu'da barışın sağlanması mümkün değildi.

Tarichte de, günümüzde de dñnya barışını bozan şartları şöyle dñrt kısımda toplamak mümkündür: 1. Toprak kazanmak, ekonomik fayda sağlamak, 2. Mukaddes toprakları ele geçirmek, 3. İşlâm dñnyasında,

²⁴ Bkz. Doç. Dr. Abdurrahman Küçük, Dñnmeler Tarihi, Ankara, 1990, řf. 144-166; Abdurrahman Küçük, "Dñnya Hâkimiyet ideali ve İsrail", Yeni Düşünce Dergisi, sa. 53, 8 Ekim 1982. řf. 16-17.

ayrı bir baş ve liderlik sevdasına veya mezhepçâik akıma kapılmak,
4. Siyonizm.

Biz, yukarıdaki üç husûsu bir tarafa bırakıp, "Siyonizm" üzerinde duracağız. Bu "Siyonizm", Arz-ı Mev'ûd ideali ile özdeştir. O da; Tanrı tarafından kendilerine verildiği kabul edilen yerlere, "Siyon" olarak adlandırıldıkları Kudüs'e dönme, o bölgeyi ele geçirip Süleyman Ma'bedi'ni yeniden ihya etme ülküsü olarak özetlenebilmektedir. Yahudilere göre bunun gerçekleşmesi Tanrı'nın bir emridir ve kendi haklarıdır. Kutsal Kitaplarındaki ifadeler Yahudiler tarafından işlenmiş ve geliştirilmiştir. Bundan dolayı o yerler, İsrailoğularına göre, gasbedilmiş ve ellerinden alınmıştır. Onlar, gasbedilen bu yerleri almak için her yolu meşru görmüşler ve görmektedirler.²⁵

Arz-ı Mev'ûd idealinin kademeli bir görünüm arzettiği dikkati çekmektedir. Yahudi Kutsal Kitabı ve Siyonistlerin hedefleri değerlendirildiğinde şu üç kademe görülebilir. Birinci planda Kudüs ve çevresi; ikinci planda Nil'den Fırat'a kadar olan kısım, yani Orta doğu; üçüncü planda bütün dünyadır. Ahdi Atik'de (Tanah), Yakub'a, bu yer, doğudan batıya, kuzeyden güneye kadar olan bütün saha,²⁶ yani öyle anlaşıyor ki bütün yeryüzü, va'dedilmiştir. Bundan dolayı olacak ki, İzmir'de ortaya çıkan ve "mesih" olduğunu iddia eden Sabatay Sevi, dünyayı 38 parçaya bölüp, taratlarına taksim etmiştir. O, Kudüs'ü dünyanın başkenti ilan etmiş ve "krallar krah" olarak kendisine ayırmıştır.²⁷ Sabatay Sevi'den sonra, Arz-ı Mev'ûd idealinin gerçekleşmesi için, siyasî yollar denenmiştir. Bu yollara başvuran ve onu siyasî plana çıkaran Dr. Theodor Herzl olmuştur.²⁸ Büyük bir ilgi ile izlenen Siyonizm kongrelerinde, Herzl'in asıl amacının bağımsız bir Yahudi Devleti kurmak olduğu, bunun için Filistin ile yetinmeyeceği, komşu memleketlere de el atacağı anlaşılmıştır. Türkler, Siyonistlerin diğer bölgelere yayılmaları için "Arz-ı Mev'ûd"u (Filistin) bir üs olarak kullanacaklarından emin bulduklarından, Yahudiler'in Filistin'e yerleşmelerine engel olmaya çalışmışlardır.²⁹ Bugün de Siyonistlerin aynı genişleme emeli taşıdık-

25 Siyonizm ve gelişmesi konusunda Bkz. Doç. Dr. Mîm Kemal Öke, Siyonizm ve Filistin Sorunu, İstanbul 1982; Kemal Öke, II. Abdülhamid, Siyonistler ve Filistin Meselesi, İstanbul 1981.

26 Tanah (Ahdi Atik), Tekvin, XXVIII/13-15

27 Bkz. Küçük, Dönmeler Tarihi, 316-317.

28 Herzl'in Faaliyetleri Hk. Bkz. Prof. Dr. Hikmet Tanyu, Tarih Boyunca Yahudiler ve Türkler, İstanbul 1976, II/364-470.

29 Kemal Öke, II. Abdülhamid, Siyonistler ve Filistin Meselesi, s. 96.

ları ve Ortadoğu'ya hâkim olmaya çalıştıkları, dünya devletlerinin olduğundan daha çok bölgedeki bazı devletlerin dikkatinden kaçmadığı, ancak gelişmeler bunun lafta kaldığını ve şuûrlu bir şekle dönüşmediğini göstermektedir.³⁰

Yahudiler'in "Arz-ı Mev'ûd" ideali kabardığı zaman hem bu topraklar, hem de Yahudiler'in büyük çoğunluğu Türkler'in hâkimiyeti altındadır. Türkler, bütün diğer gayr-ı müslim azınlıklara olduğu gibi, Yahudilere müsamaha göstermiş, dünyada zulüm görürlerken, onları himayesi altına almıştır. İspanya'da Yahudiler ya Katolik olma veya ülkeyi terketme durumunda kaldığı, bunu kabul etmeyenler katledildiği sırada imdatlarına Türkler yetişmiştir. Sultan II. Bayezit, "*Benim ülkenin kapıları, dünyanın neresinde zulüm gören insanlar varsa onlara açıktır*" diyerek, Yahudileri Osmanlı İmparatorluğu'na kabul etmiştir. Sultan Bayezid'in onlara gösterdiği müsamahayı bir Yahudi yazarı şöyle belirtmektedir: "*Ecdadının izini takibeden Sultan Bayezid, Allah'ın köleleri olan Hz. İbrahim'in zürriyetini kabul etti ve bazı kralların yaptığı gibi onları huzurundan kovmadı. Şayet bu (Bayezid'in muamelesi) olmasaydı İspanya, Aragon, Portekiz ve Sicilya'dan kovulmuş olan Yahudilerin artığı ve İsrail'in hatırası mahvolacaktı...*"³¹. Yine "Alliance Israélite Universelle" Merkez Komitesi, İspanya'dan kovulan Yahudiler'in Türkiye'ye sığınışlarının 400. yıldönümü dolayısıyla yayınladıkları bildiriye, Türkleri'in Yahudilere yaptıkları iyilikler dile getirilmektedir. Ayrıca yayınlanan bir şiirde, "*Eğer, insanlar bize karşı olsukları zaman Türkler bizimle olmamış olsaydı; onlar (Türkleri'n dışındaki milletler, Hıristiyanlar) bizi canlı canlı yutacaklardı...*" şeklinde yorumlanmaktadır.³²

Osmanlı'nın güçlü döneminde servet ve mevki sahibi olan Yahudiler, Türklerin bu kadar iyiliklerine rağmen, zayıflama döneminde, süper güçler, Türk hâkimiyetindeki dindaşları üzerinde haklar iddia etmeye başlayınca, Osmanlı İmparatorluğu'nun malî durumu bozulunca, firsattan istifade, "Arz-ı Mev'ûd" a dönme idealini sahneye koymuşlardır. Bunun için Siyon kongreleri yapmış, çeşitli devletlerin yardım ve desteğini sağlamayı başaramışlardır, O günkü durumu Padişah II. Abdül-

30 Bkz. Saddam Hüseyin'in Irak Nükleer Kuruluşlarına Yapılan Siyonist Saldırganlar Hakkındaki Konuşması, Bağdat 1981, s. 14-15; Ayrıca Bkz. Tarık Aziz, Irak-İran Çatışması, Bağdat 1981, s. 37-38.

31 Avram Galanti, Türkler ve Yahudiler, İstanbul 1932, s. 35.

32 Bkz. A. Galante, Cinquieme Recueil de Documents Concernants les juifs de Turquie, İstanbul 1955, s. 5-8.

hamid şöyle dile getirmektedir: "Amerika'da genç ve kuvvetli bir devlet doğmuştu. İspanya, sömürgelerinden sürekli olarak çıkarılıyordu. Dünya Yahudileri teşkilatlanmıştı. Mason Locaları yolu ile Arz-ı Mev'ûd'un peşine düştüler. Bunlar daha sonra bana da gelmiş ve Filistin'de Yahudileri yerleştirmek için büyük paralar karşılığı benden toprak istemişlerdir. Tabii reddettim"³³.

Avrupa'nın büyük devletleri, kendi aralarında, dünyayı ve bu arada Osmanlı İmparatorluğunu bölmeye çıktıkları sırada³⁴, Yahudiler, dış baskı ve destek yanında, Filistin'e dönme yönünde Abdülhamid'i ikna etme yollarını araştırmışlardır. Osmanlı'nın dış borçlarını ödeme karşılığında Filistin'i istemişlerdir. Bu olay karşısında (bu teklifi getiren kişiye) Abdülhamid'in cevabı şöyle olmuştur: "Eğer Bay Herzl senin benim arkadaşım olduğun gibi arkadaşın ise, ona söyle bu meselede ikinci bir adım atmasın. Ben bir karış dahi olsa toprak satmam, zira bu vatan bana değil, milletime aittir. Milletim, bu vatana kanlarıyla mahsuldâr kalmışlardır. O bizden ayrılıp uzaklaşmadan tekrar kanlarımızla örteriz. Benim Suriye ve Filistin alaylarının efradı, birer birer, Plevne'de şehit düşmüşlerdir. Bir tanesi dahi geri dönmek üzere hepsi muharebe meydanında kalmışlardır. Türk İmparatorluğu bana ait değildir, Türk Milletindedir. Ben onun hiçbir parçasını veremem. Bırakalım, Museviler milyonlarını saklasınlar. Benim İmparatorluğum parçalandığı zaman onlar, Filistin'i hiç karşılıksız ele geçirebilirler. Fakat, yalnız bizim cesetlerimiz taksim edilebilir. Ben canlı beden üzerinde ameliyat yapılmasına müsaade edemem"³⁵. Sultan Abdülhamid, bununla kalmamış, Yahudileri Filistin'e yerleştirmemek için çeşitli tedbirler almış ve hattâ toprak almalarını engelleyici kanun çıkarmıştır³⁶.

Siyonistler tarafından, Abdülhamid'in bu konudaki kesin ısrarı ve İmparatorluk parçalanmadan gâyelerine ulaşamayacaklarının anlaşılması üzerine, başka metodlar uygulanmış; İmparatorluğun bölünmesi yolları aranmıştır. Bunun için Avrupa'nın büyük devletlerinin, İngiltere, Fransa ve Amerika'nın destekleri sağlanmıştır. Bu devletler bir taraftan Yahudileri destekleyip, onlara Filistin'de devlet kurduurmaya çalışırken, diğer yandan Osmanlı İmparatorluğunu bölmek için Arapları ayaklandırmaya gayret etmişlerdir. Lavrens, Filbi, Vambery ve benzeri casuslar,

33 Abdülhamid'in Hatıra Defteri, Haz. İsmet Bozdağ, İstanbul (t.y.), s. 71.

34 Bkz. Abdülhamid'in Hatıra Defteri, s. 71.

35 Yaşar Kutluay, Siyonizm ve Türkiye, Ankara 1973, s. 108-109; M. K. Öke, Siyonizm ve Filistin Sorunu, s. 52.

36 Bkz. Öke, Siyonizm ve Filistin Sorunu, s. 76-89.

Müslümanları ayaklandırmak ve Osmanlı İmparatorluğunu parçalamak için, var güçleriyle faaliyet göstermişlerdir. Bütün bu güçler, Müslümanların gafletinden ve zaaflarından yararlanabilmişlerdir. Hattâ Şerif Hüseyin ve oğulları, "Büyük Arap Devleti" idealine inandırılmış, Türk ordularının Suriye cephesinde mağlup olmasında, Siyonistlerle beraber büyük rol oynamışlardır.³⁷

Yahudiler, Türklere karşı faaliyetlerinde, Araplardan bazılarını kullanmayı başarmışlardır. Bu gaye ile H. Weizman, Amman'da, Hicaz Kralı Hüseyin'in oğlu Prens Faysal'la (Bu Faysal daha sonra Irak Kralı olacaktır) gizli müzakerelere girişmiş ve Filistin'e gelecek Yahudi muhacirlerinin Araplara hiçbir zararı dokunmayacağına ikna edebilmiştir. İkisi arasında bu konuda anlaşma yapılmıştır.³⁸ Yine bu Faysal, Hicaz delegasyonu adına, Arapların Yahudileri desteklediklerini bildirmiş ve şöyle demiş olduğu kaydedilmiştir: "*Yahudilere kendi yurtlarında başarılar diliyoruz. Yahudi hareketi, bizim kendi özel hareketimiz gibi, emperyalist değil, millîdir. Suriye'de her ikimiz için de yer vardır. Ben yürekten inanıyorum ki her iki millet, ancak birbirine yardım ederek başarılı olabilir*"³⁹. Osmanlı Devleti'nin bölünmesine kadar başarılı yürüyen bu tez, daha sonraki dönemlerde Araplar'ın aleyhine olmuştur.

Araplar, Türklere'den koparıldıktan sonra da kendi aralarında bölünmüş ve "Arap Devleti" yerine, "Arap devletleri" ortaya çıkarılmıştır. Bu devletleri; dış güçler, kendi aralarında parsellemiş ve yıllarca sömürmüşlerdir. Bugün de bu Arap devletlerinin birbirine yaklaşmasına müsaade etmemektedirler. Bu devletlerin bazıları oynanan oyunları seze bilmiş, bir kısmı halen oynanan oyunun farkında değildir. Çünkü dün Siyonist kongrelerine katılan bir Faysal anlayışına karşı, bugün onun halefi mevkünde olan Saddam Hüseyin anlayışı görülmektedir. Saddam, Siyonizm'in oyunlarını ve Irak'a karşı tavrını kavramış görürütüsünü yansıtmaya rağmen,⁴⁰ son on yıldır takip ettiği siyasetle, bu konuda şuûrlu olmadığı imajını vermektedir.

37 Bkz. Abdülhamid'in Hatıra Defteri, s. 72-74; Tahsin Ünal, Türkiye Siyasi Tarihi, Ankara 1977, s. 540-544; Hamdi Ertuna, Türk - Arap İlişkileri, Ankara 1976, s. 33-43; M.K. Öke, İngiliz Casusu Prof. Arminius Vambéry'nin Gizli Raporlarında II. Abdülhamid ve Dönemi, İstanbul 1983.

38 Bkz. Yaşar Kutluay, Siyonizm ve Türkiye, s. 390-391; David Ben Gourion, La Palestine dans Le Monde d'apres Guerre, Paris (t.y.), s. 19.

39 David Ben Gourion, La Palestine, s. 19-20.

40 Bkz. Başkan Saddam Hüseyin'in Irak Nükleer Kuruluşlarına Yapılan Siyonist Saldır-ganlık Hakkındaki Konuşması, Bağdat 1981; Saddam Hüseyin'in Basın Konferansı, 20 Temmuz 1980, Bağdat 1980, s. 5-10; Irak, İnanla Olan Çatışmasını İslâm Devletlerine Anlatıyor, Bağdat 1981.

Dünyada huzur ve barışın Türklerle olduğu, Osmanlı İmparatorluğu döneminde bu huzur ve barışın gerçekleştiği bilinen bir hakîkattir. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünden itibaren dünya devletlerinin sayısında ve yapısında değişmeler olmuş; XX. Yüzyıl enteresan olaylarla dolmuştur. Asırlarca dünya devletleri arasında denge ve otorite unsuru olan Osmanlı Devleti çökmeye başlayınca, önce yağmalanması, sonra da bıraktığı boşluğun doldurulması teşebbüslerine girişilmiştir. Bunun için yıllarca gizlilik içinde ve sinsice yapılan planlar açığa çıkmış; dünya, I. ve II. Dünya Harbi gibi iki büyük savaşa sürüklenmiştir. Bu ve benzeri savaşlar, Osmanlı İmparatorluğu'nun ifâ ettiği denge ve otorite mirasına konmak amacına yönelik gibi görünmüştür. İnsanlığa çok pahalıya mal olan bu büyük savaşlara rağmen dünyada denge ve huzur sağlanamamıştır. Bugün de dünyada istenilen dengenin henüz kurulamaması ve Ortadoğu'da da barışın tesis edilememesi, çatışmaların devam etmesi; hasbî, barışçı, âdil ve adâlet ölçüsü içerisinde görev ifâ edecek, Osmanlı İmparatorluğu'nun yerini dolduracak otoriter bir gücün yokluğundan kaynaklanmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu'ndan, Türklerin hâkimiyetinden sonra dünyada huzursuzluk artmış, barış tehlikeye girmiş, sulh yerini düşmanlık almıştır. Sulhe çok önem veren Türkler, hem Müslümanları, hem de gayr-ı müslimleri huzur içinde, barış ortamında birarada tutabilmişlerdir. Çünkü Türkler; hâkim oldukları altıyüz yıl içinde, hiç kimseyi Türk kültürünü kabule zorlamamış, sadece "lisan-ı hal" ile İslâm'ı tebliğe özen göstermiş; hâkimiyetleri altındaki unsurları dinî inanç ve geleneklerinde, işlerinde serbest bırakmıştır. Eğer böyle olmamış olsaydı, bugün dünyada büyük çoğunluk Türkçe konuşurdu; ne Ermeni, ne Bulgar, ne Yunan ve ne de Yahudi mes'eleleri olurdu. Türkler, âdil yönetim, başkalarının hakkına saygı ve müsamaha metoduyla, zâlimin karşısında, mazlumun yanında yer alarak altıyüz sene dünya dengesini kurmaya ve barışı tesis etmeye çalışmıştır. Yahudilerin çeşitli takdirlerle, Filistin'e yerleşmelerine ve devlet kurmalarına; orada huzursuzluk çıkaracağı, barışı ve dünya sulhünü tehdit edeceği, bilhassa Müslüman Arapları rahatsız edeceği endişesiyle, karşı çıkmışlardır ve rıza göstermemişlerdir.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetim anlayışını II. Abdülhamid'in şu sözleri daha iyi ortaya koymaktadır: "*Osmanlı tarihini anlatanlar bilirler ki, bu ülke kuvvete dayanarak değil, adâlete dayanarak kurulmuştur. Eğer Osmanlı orduları gittikleri yere adâlet yerine zulüm götürselerdi, bu imparatorluk kurulmadan çekerdek halinde parçalanırdı. Adâlet meşruiyetin temelidir. Meşruiyet,*

hükmetmenin mesnedidir. Kuvvet, meşruiyetin müeyyidesidir. Bu halde kuvvet meşruiyete, hükmetme adâlete dayanmak zorundadır”...⁴¹

Türklerin yönetimi altına giren “milletler” ve “devletler”, her zaman için, huzura kavuşmuş; gerek sosyal, gerekse dinî inançları bakımından kendi kendilerini yönettikleri zamandan daha rahat ve huzurlu yaşamışlardır.⁴²

Selçuklular Anadolu’ya girdiklerinde Bizanzlılar, Gregoryan Ermenilere zulmediyor ve onları kendi inançlarını kabule, Ortodoks olmaya zorluyorlardı. Ermeniler, Türklerin hâkimiyeti altında, dinî inançlarını serbestçe yerine getirme hürriyetine kavuşmuşlardır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde de aynı müsamahayı görmüşlerdi. Fâtih Sultan Mehmet tanbul’u almaya niyet ettiğinde Ermeni Piskoposu Hovakim, günlerce, muzaffer olması için, Fatih’e dua etmiştir. Fatih de, İstanbul’u aldıktan sonra, İstanbul Ermeni Patrikliğine kurdurmuş, din işlerinde ve işçilerinde onları serbest bırakmıştır. Yavuz Sultan Selim ve ondan sonraki padişahlar döneminde de aynı imtiyazlar devam etmiştir. Türkler Ermenileri “Cemaat-ı Sadıka” olarak vasıflandırmışlardır.⁴³ Ortodoks Rumlar da, İstanbul’un alınması sırasında, “Kardinal külahı görmektense Türk sarığı görmeyi tercih ederiz” diyerek, Türkler lehine tercihlerini ortaya koymuşlardır. Bulgar ve benzeri Hıristiyan unsurlar da aynı haklardan istifade etmişlerdir. Yahudiler’in bizzat kendi itiraflarıyla sabit olduğu üzere, eğer Türkler olmasaydı veya imdatlarına yetişmemiş olsaydı; bugün belki İsrailoğulları olmayacaktı. Bütün bu iyi niyet ve himayeye rağmen, onlar, Osmanlı hâkimiyetinde kendilerini hep yabancı görmüş, buldukları yerlere benim diye sahip çıkmamış, hep Arz-ı Mev’ûd idealiyle yanıp tutuşmuşlardır. Onlar, Filistin’e dönmek için dış güçlerle işbirliği yapmış, Arapların ayaklandırılmasında başarılı olmuş ve İmparatorluğun bölünüp parçalanmasını sağlamışlardır.

Gayr-ı müslim azınlıklar yanında, özellikle 1517’lerden itibaren, Türk hâkimiyetine girmiş olan Araplar, Osmanlı yönetiminde, birlik ve beraberlik içerisinde çok düzenli günler geçirmiş ve hep saygı görmüşler-

41 Abdülhamid’in Hatıra Defteri, s. 103-104.

42 Hamdi Ertuna, Türk-Arap İlişkileri, s. 33-34.

43 Bkz. Malachia Ormanian, L’Eglise Arménienne, Lübnan 1954, sf. 60-61; Hrant Papazian, L’Eglise Byzantine Transférée aux Arméniens, İstanbul 1976, sf. 7-8; Karekin Kazancian, “Les Arméniens après la Conquête”, La Turquie Modern, Juin-Juillet 1953, sf. 91; Esat Uras, Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi, Ankara 1950, sf. 151 vdy.; A Qui La Faut? Aux-Partis Revolutionnaire Arméniens, M. Sandjackıyan Basımevi, İstanbul 1917, sf. 9 44, 50-53 vdy.

dir. Çünkü Türkler , Arapları “Kavm-i Necip” olarak kabul etmiş ve elden geldiği kadar onları hoş tutmuş, rencide etmekten kaçınmışlardır. Yönetimde de onları kendilerinden ayrı görmemiş, makamlar ayırım gözetilmeden dağıtmıştır.

Bütün bu iyi niyetlerine rağmen, ister gayr-ı müslim azınlıklar (Hıristiyan Ermeniler, Rumlar, Bulgarlar; Yahudiler) olsun, ister Müslüman Araplar olsun, Türkler harplerle meşgulken, dört taraftan saldırıya uğramışken; Türkler'e yardım edeceklerine, kendi menfaatleri doğrultusunda, düşmanların işini kolaylaştırmış ve hattâ bazı Türklerle karşı düşmanlarla işbirliği edebilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde, dünyada cereyan eden diğer olaylar yanında, Ortadoğu'da iki mesele gündemde tutulmuştur: “Arapların Muhtariyeti” ve “Siyonizm İdeali”nin gerçekleşmesi. Siyonizm'in gerçekleşmesi için Yahudiler bazı Arapları ikna edebilmiş ve gayelerinin tahakkuku için ilk yakınlaşma sağlanabilmiştir. Hem Arapları ayaklandıran, hem Yahudilere destek olan güçler, bilhassa İngiltere, Filistin'deki toprakları, Yahudilere peşkeş çekmiş; böylece Ortadoğu'da olduğu gibi dünyada da barış bozulmuştur. O gün de, bugün de barışın kurulmasında veya bozulmasında Yahudi mes'alesi, dolayısıyla Siyonizm, etkili rol oynamıştır.

Bugün, dünyada, sulh ve sükûnun kurulamamasında, bazı huzursuzlukların halen devam etmesinde; Yahudilerdeki “Arz-ı Mev'ûd Anlayışı”nın yanında, dinî gayretlerin, mezhep ve “grupçuluk” faaliyetlerinin, Misyonerlik hareketlerin, “Süper Güçler”in ekonomik menfaatler elde etme ve siyâsî üstünlük sağlama mücadelelerinin yeri bulunmaktadır.